

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL of the journal / URL časopisu: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Author(s) / Autor(i): Bohumír Štedroň
Article / Článok: Recenzia na knihu: Média a politika v digitálnom svete
Publisher / Vydavateľ: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov –
UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences
and International Relations – UMB Banská Bystrica
DOI: <http://doi.org/10.24040/politickevedy.2019.22.1.271-274>

Recommended form for quotation of the article / Odporúčaná forma citácie článku:

ŠTEDROŇ, B. 2019. Recenzia na knihu: Média a politika v digitálnom svete. In *Politické vedy*. [online]. Vol. 22, No. 1, 2019. ISSN 1335 – 2741, pp. 271-274. Available at: <http://doi.org/10.24040/politickevedy.2019.22.1.271-274>

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

RECENZIA NA KNIHU: MÉDIA A POLITIKA V DIGITÁLNÍM SVĚTĚ

BOOK REVIEW: MEDIA AND POLITICS IN THE DIGITAL WORLD

Bohumír Štedroň*

ŽANTOVSKÝ, P.: *Média a politika v digitálním světě. [Media and Politics in the Digital World]*. Vendryně: Nakladatelství Beskydy, 2018. 320 s. ISBN 978-80-87431-47-4.

Motto: ...*jak kráčí celý svět: jeden krok dopředu a dva zpět...*
Osvobozené divadlo 1923 - 1938

Promyšleně a velmi kriticky koncipovaná publikace se týká významného období v nejnovější historii ČR, kdy po roce 1990 byla degenerovaná feudální monarchie se státním marxistickým náboženstvím (které působilo jako opium a vytvářelo falešné vědomí o dokonalosti bývalého politického systému) nahrazena otevřeným politickým systémem s mnoha identifikovatelnými komponentami chaosu (složitější soudní případ může nekonečně dlouho cirkulovat mezi jednotlivými stupni řízení) a anarchie (absence zákona o lobbingu, lichvě, selektivní uplatňování práva, trestně stíhat je prakticky možné jen občany ČR, řada médií se chová jako samosprávná družstva a ignorují právní systém ČR aj.). Jednou ze změn, které se odehrály na mediálním poli po roce 1990, byl vznik tzv. duálního systému v rozhlasovém a televizním vysílání. Tak vzniká zcela nová situace: dosud monopolně působící státní rozhlas a televize se stávají mediálními institucemi nového veřejnoprávního typu, a

---

* Doc. RNDr. Bohumír Štedroň, CSc. působí jako docent na Univerzitě Karlově v Praze, Českém vysokém učení technickém v Praze a Vysoké škole mezinárodních a veřejných vztahů Praha. Je předsedou České asociace Římského klubu a prorektorem Vysoké školy mezinárodních a veřejných vztahů Praha, U Santošky 17, 150 00 Praha 5, Česká republika, e-mail: stedron@seznam.cz.

současně konkurenční prostředí bude vytvářet segment soukromých provozovatelů vysílání.

Samotná kniha se skládá ze 4 základních částí. První část *Česká média v prostoru a čase* obsahuje 8 studií, analyzujících výsledky voleb jako mediální produkt, reformu mediální legislativy, nová média a rozpad hodnot, cenzuru a moc médií. První část rovněž obsahuje řadu nových pohledů na rozdělení federace (ne **Arafat** s **Perezem**, ale čeští a slovenští politikové si zasloužili Nobelovu cenu míru), na televizní krizi (kdy menšinová frakce společně se zaměstnanci České televize (ČT) obsadila prostory této veřejné instituce a bez omezení zneužívala ekonomické, finanční a personální zázemí ČT a nikdo nebyl pohnán k hmotné ani trestně-právní odpovědnosti). Kapitola také věnuje pozornost „novým predátorům“ v politice. Autor identifikuje zásadní proměnu světa komunikace: ze světa „analogového“ na svět internetový, kde informační monopol je zdánlivě minulostí.

Druhá kapitola je věnována médiím v globalizovaném světě včetně války na Ukrajině, migraci a xenofobie, vlastenectví a evropanství i romské otázce. Autor velmi trefně shrnuje obraz migrace v českých mainstreamových médiích. K systémovým závěrům této části knihy patří skutečnost, že legislativa se výrazně opoždí za turbulentní realitou.

Třetí, velmi aktuální kapitola knihy je věnována mediálním manipulacím, digitální propagandě a ikonám ve veřejném prostoru. Tato část monografie „*ve víru mediálních manipulací*“ promyšleně analyzuje nové postavení médií, důvěru veřejnosti, tvorbu osobnosti z pohledu mediálních a komunikačních teorií a ikony našeho prostoru.

Závěrečná část monografie je kriticky zaměřena na Českou televizi, její bulvarizaci, mediální manipulaci (prezident **B. Clinton** nařizuje bombardování, aby odpoutal pozornost od aféry se stážístkou **M. Levinskou**, což je předkládáno naší veřejnosti jako „humanitní bombardování“). Autor podrobně analyzuje, že základním problémem statutu ČT je její nestandardní a nesystémové postavení z ekonomického hlediska. Dále uvádí, že ČT je financována převážně z tzv. koncesionářských poplatků - *de facto* sekundární daně občanů, kteří se placení této daně mohou vyhnout jedině pomocí místopřísežného prohlášení, že nepřijímají žádný televizní program. Občané platí provoz ČT, ale nemají sebemenší vliv na její fungování podobně, jako před rokem 1990. Dohled nad ČT formou Rady ČT, kam veřejnost volí své zástupce (ale *de facto* jde o politické vyslance kontrolující jen náležitou míru propagace „svých“ stran ve vysílání), je pouze formální. Dále do ČT nemůže svou

pravomocí zasáhnout ani Nejvyšší kontrolní úřad. Stav je tedy takový, že ČT dle zákona z roku 1991 hospodaří se svými prostředky, každoročně podává zprávu o hospodaření Poslanecké sněmovně, která tuto zprávu vezme nebo nevezme na vědomí. Nepřijetí výroční zprávy ČT je jen prostředek politického nátlaku na vedení ČT, aby bylo vůči politickým reprezentantům servilnější než dosud. Je reálnou skutečností, že ČT pracuje bez kontroly s astronomickým rozpočtem (mimořádně vyšším, než je roční rozpočet celého ministerstva kultury ČR), garantovaným zákonem o povinném výběru koncesionářských poplatků. Nikdo nemá ani pravomoc ani skutečný zájem dozírat na to, jak se s tím rozpočtem zachází. Ukazuje se, že svoboda tisku je v řadě případů interpretována jako nedotknutelnost lobbistických skupin, které bez kontroly hospodaří s finančními prostředky zákonně médiím předělenými, a které beztrestně porušují platné zákony. Autor navrhuje aplikovat slovenský model v ČR: Slovenská televize (STV) prošla v období po roce 1992 v mnoha směrech odlišným vývojem. Jedno však měla se svou českou kolegyní ČT společné: veřejnoprávní statut. I legislativní úprava vzniku obou institucí byla velmi podobná. Ve Slovenské republice došlo k dramatickému poklesu hospodářského výsledku STV, způsobenému jednak rozmachem soukromého sektoru, jednak nevhodným řízením STV a poklesem atraktivity a úrovně programové nabídky veřejnoprávní STV, a z toho všeho pak stále klesající ochotou slovenských poplatníků platit koncesionářské poplatky. Zajímavé je, že v tomtéž období si naopak Slovenský (veřejnoprávní) rozhlas vedl obsahově i ekonomicky velmi dobře. Podle veřejných zdrojů k 1. 1. 2009 byl stav peněžních prostředků STV ve výši 3 407 223 EUR. Za jediný rok 2009 došlo k jeho poklesu o 724 396 EUR, takže k 31. 12. 2009 představoval stav peněžních prostředků a ekvivalentů (cash flow) sumu 2 682 827 EUR.¹ Oproti tomu Slovenský rozhlas (SRo) vykázal výsledek hospodaření za rok 2009 se ziskem ve výši 3 504 514 EUR.² Tento trend stálého zadlužování STV vedl slovenské zákonodárce z Národní rady SR k přehodnocení veřejnoprávního statutu těchto mediálních institucí a přijetí nového zákona, který jednak spojuje obě instituce v jedinou – *Rozhlas a televízia Slovenska* (RTVS), a jednak váže hospodaření RTVS už nikoli na koncesionářský poplatek, nýbrž na zákonem stanovené fixní procentu z ročního HDP. Jednoduše řečeno: když se Slovenské republice daří ekonomicky dobře, má RTVS vyšší rozpočet a to platí i naopak. Rozpočtová státní organizace

---

¹ Dostupné na: <http://cdn.srv.rtvs.sk/a542/file/item/sk/0000/vyrocnna-sprava-stv-2009.111.pdf>

² Dostupné na: <http://cdn.srv.rtvs.sk/a542/file/item/sk/0000/vyrocnna-sprava-sro-2009.98.pdf>

RTVS navíc umožňuje – na rozdíl od české reality – podřídit RTVS kontrole Nejvyššího kontrolního úřadu. To znamená odstranění veškerých průběžných politických tlaků na obsahy vysílané RTVS – nátlak politiků pohružkou snížení koncesionářských poplatků zde nelze využít, rozpočet RTVS je odvozen od rozpočtu státního a je tedy objektivizován a depolitizován. Znamená to také podstatně vyšší hospodárnost fungování RTVS a vyšší průběžnou kontrolu její ekonomiky. Už tyto dvě změny znamenají, že „státní“, resp. rozpočtová RTVS plní svoji veřejnou funkci mnohem lépe, transparentněji a odpovědněji. Proto by měl být slovenský model aplikován i v České republice.

Velmi kreativní i odvážná publikace přináší nové poznatky (privatizace veřejného prostoru), a po zapracování zahraničních zkušeností z minulosti (např. modely berluskonizace nebo mediální kartel 50 šéfredaktorů a agentur pro výzkum veřejného mínění včetně **Gallupova** ústavu proti americkému prezidentovi **Harry S. Trumanovi**, popř. současné koalice proti **D. Trumpovi**) doporučují vydání v anglickém jazyce pro posluchače anglických programů vysokých škol. Monografii **P. Žantovského** ocení i budoucí historiografie jako sbírku primárních pramenů i pramenů sekundárních.